

Ecologische Hoofdstructuur: vrij baan voor dieren

'Natuur moet je kunnen beleven'

Regiodirecteur Staatsbosbeheer Henkjan Kievit in Nationaal Park De Meinweg.

Alle dieren kunnen zo meteen ongehinderd van Mook naar Eijsden lopen, vliegen en kruipen. Hoe? Via de Ecologische Hoofdstructuur. Zeg maar: het hoofdwegennet voor planten en dieren in natuurgebieden. Een project waar Staatsbosbeheer met andere partners al jaren hard aan werkt. Henkjan Kievit, regiodirecteur Staatsbosbeheer, legt uit.

Ecologische Hoofdstructuur (EHS), daarover heb ik eerder gehoord.

„Dat kan. Bijna twintig jaar geleden is de Rijksoverheid begonnen met de aanleg van de Ecologische Hoofdstructuur, een soort hoofdwegennet voor planten en dieren. Met als doel dat ze zich vrijelijk van het ene leefgebied naar het andere kunnen verspreiden. Door Limburg loopt een belangrijk onderdeel van dat hoofdwegennet van de Veluwe tot in de Eifel en de Ardennen. Het gaat niet alleen om Limburg, zelfs niet alleen om Nederland. Er wordt over landsgrenzen gekeken in Europa met Natura 2000. Dieren trekken zich immers van grenspalen niets aan. De essentie is dat ze voldoende leefruimte hebben om te overleven.”

Zijn de huidige natuurgebieden daarvoor dan niet groot genoeg?

„De omvang van de gebieden speelt een rol, ja. Maar belangrijker is dat populaties van bepaalde dier- of plantensoorten niet geïsoleerd worden. Je krijgt dan zogeheten 'eilandpopulaties'. Deze groepen zijn kwetsbaar voor ziekten en bedreigingen als droogte en nieuwe wegen of bedrijventerreinen. Bovendien ligt inteelt op de loer en daarmee genetische afwij-

kingen met uiteindelijk als gevolg een verzwakking van de soort. Dat risico neemt fors af wanneer groepen dieren van het ene naar het andere gebied kunnen oversteken.”

Zijn dat de enige redenen?

„We hebben ook te maken met klimaatveranderingen. Dieren trekken naar nieuwe gebieden om te overleven in een nieuw klimaat. Neem de Phegeavlinde, ook wel het melkdrupje. Deze kwam voorheen alleen in Midden-Limburg op de Beegderheide voor. Nu wordt deze nachtvlinder in heel Midden- en Noord-Limburg en zelfs in het Gelderse rivierengebied waargenomen. En de wespen- of tijgerspin. Hij werd in 1980 voor het eerst in Nederland gezien bij de Gulp in Zuid-Limburg. Nu zit hij tot op de Wadden. Sommigen denken dat de Ecologische Hoofdstructuur er alleen is voor grote dieren als edelherten en dassen, maar ook andere dieren, zoals kleine reptielen en insecten profiteren ervan.”

Wat zijn de belangrijkste belemmeringen?

„Natuurgebieden staan onder druk door stadsuitbreiding, de aanleg van bedrijventerreinen en infrastructuur. Spoorlijnen, snelwegen of woonwijken vormen geregeld een onneembare barrière. Limburg is op veel plaatsen nog niet zo volgebouwd als de Randstad. Hier kun je op plaatsen nog iets realiseren. Maar ook hier zijn er probleemgebieden, met name rondom Venlo en in de Oostelijke en Westelijke Mijnstreek wringt de schoen.”

Nu actie ondernemen is dus hard nodig.

„We zijn gelukkig al een heel eind gekomen: 75 procent van de Ecologische Hoofdstructuur in Limburg ligt er. De overige 25 procent omvat achtduizend hectare te realiseren natuurgebied. De helft daarvan zou uit parti-

culier grondbezit moeten komen, bijvoorbeeld van boerenbedrijven die stoppen. Het gaat niet om plotselinge grote veranderingen, maar kleine stappen links en rechts. De vaart moet er natuurlijk wel inblijven.”

U heeft het in Limburg over het 'ladderconcept'?

„Op de kaart van Limburg heeft de Ecologische Hoofdstructuur een beetje de vorm van een ladder. Twee sporen hebben we op het oog van noord naar zuid. Die vormen de 'palen'. Een 'nat' spoor: grofweg de rivierbedding van de Maas en de Maasplassen (lichtblauwe lijn op de kaart rechts) en een 'droog' spoor met natuur rechts daarvan (groene lijn op de kaart). De beken en kleine rivieren daartussen die van oost naar west stromen, zijn de 'sporten' van de ladder (horizontale donkerblauwe lijnen op de kaart). Om die sporten ook daadwerkelijk te realiseren werken we nauw samen met onder meer Natuurmonumenten, andere groene organisaties, overheden, waterschappen en Rijkswaterstaat. Die samenwerking is noodzakelijk. Denk aan de bouw van ecoducten, zoals die over de A73 bij Reuver. Edelherten kunnen daarover vrij van de Veluwe naar de Meinweg en de Ardennen bewegen. Van dit ecoduct wordt nu al druk gebruik gemaakt.”

Niet alleen door edelherten neem ik aan.

„Hagedissen, zwijnen, noem maar op. Maar vergis je niet. De Ecologische Hoofdstructuur is er ook voor mensen. Natuur moet je kunnen beleven. Eigenlijk zou iedereen op korte afstand van zijn woning in het groen moeten kunnen zijn. Scheelt meteen ook kilometers in de auto. Hoe dichterbij de stad, des te belangrijker de recreatieve functie van natuur. En hoe meer dieren, hoe intensiever de beleving. Toen ik vorig jaar op de fiets met mijn 11-jarige zoon een hert tegen kwam, maakte dat diepe indruk. Hij heeft het er nu nog over. Mooi, toch?”